

Forargelsen. Som Job var han gaaet i Rette med Forsynet, havde krævet det til Regnskab for Tyges Sejrslob. For den danske Menigheds Skyld og for Tyges egen Frelses Skyld havde han anklaget sin Broder for Guds Domstol, havde opregnet hans Forsyndelser og hans Hjertes Trods.

Folketoget var trukket forbi. Musikken døde hen. Da hørtes Stemmer udenfor paa Gangen, og der blev banket paa Døren. Det var de to Studenter, der efter Aftale med Faderen kom ind for at erindre ham om, at det var Tid at gaa til Stationen.

Jørgen Skolelærers Hjerter strømmede over ved Synet af Sonnernes friske, uberørte Ungdom. Hans store, tunge Okseøjne løb pludselig fulde af Skammens Taarer. Og han bad i Stilhed:

„Herre! Bevar deres Hjerter rene!“

Igen er en Række Aar gaaet hen, og baade Kancelliraaden og Jørgen Skolelærer er vandret ind til den store Hvile. Af alle Søren Smeds og Ane-Mettes Børn lever nu foruden Datteren i Australien kun Tyge. Men ogsaa ham har Graven mærket. Hans Ansigt Blegghed er bleven blyfarvet. Det tætte Haar og Skæg lyser om det runde Hoved som det hvideste Vat. Kun Brynene er endnu mørke.

Men Tyge Enslev tilhører Historien. Om ham maa der fortælles i en anden Sammenhæng.

DET KGL. TEATER: GUSTAV WASA.

Skuespil i 5 Akter af August Strindberg. Oversat af Viggo Adler.

OPFØRELSEN af dette Skuespil paa en dansk Scene stiller store Fordringer baade til Publikum og Skuespillere. Hvad Publikum angaar, saa har det ikke opfyldt dem — ved den anden Opførelse (en Søndag) var Teatret saa tomt, som det vist sjældent er set. Og Skuespillerne stred som oftest forgæves med Rollerne, de havde kun undertagelsesvis Fantasi nok til at tilegne sig dem. Det kgl. Teater har da ikke været forudseende, da det valgte dette Skuespil og bekostede et pragtfuldt Udstyr: dejlige Dekorationer, ægte svenske Kostumer og Tæpper og Hynder. Det maatte paa Forhaand vide, at Stykket var os meget fremmed, og et Blik paa Listen over Skuespillerne maatte kunne overbevise om, at de forhaandenværende Kræfter ikke slog til.

Stykket kræver en Forhaandskendskab til Gustav Wasa og hans Tid, som et fremmed Publikum ikke har. Det er ikke nok at have en Konversationsleksikon-Viden, man maa saa at sige være opdraget med disse Mennesker og Stemninger, saaledes som vi gennem Skolebøger og Romaner og Billeder opdrages f. Eks. med Valdemarerne, Erik Glipping, Christian den Anden. Først da vil man have den nødvendige Samfølelse med Strindberg, naar han lader sin Fantasi og sit Kendskab til Uroen og Tvivlen i Menneskesindet flakke hen over Emnet som en Lyskaster, der bringer plud-

seligt Lys og atter uformodet Mørke. Sé, siger han, saa smaa var det store, og nu: saa stort var det smaa! Saa almenmenneskeligt var det, som vi har læst om i Historiens pompøse Bog, saa uhyre stort var det, som vi slet intet hørte om, thi disse fjærne historiske Skikkelser, disse Navne, disse Kapiteloverskrifter, disse Statuer var Mennesker som vi, de havde Hverdage som vi, Dage, Nætter, lykkesfyldte og uheldsvangre Minutter, og nu kaster jeg alle disse Stemninger ud over Historiens matte Ord, forat de kan glimte, leve, forurolige. Det er et Dobbeltspil. Tilskuerne sidder med den traditionelle Beretning i deres Tanker, Digteren bryder den ved Skuespillerens Hjælp Gang paa Gang, han er den stærkeste, fordi han hersker i Øjeblikket, ved sin Fantasi, ved sin Menneskekundskab, ved Scenens levende Verden.

Men naar hans Publikum er et fremmed, vil det æggende, undrende Dobbeltspil mangle. Vi har kun Digteren at holde os til. Gustav Wasa vækker ingen Erindringer og Stemninger i os, vi har glemt ham, han interesserer os ikke paa Forhaand, vi holder os til, hvad vi ser. Og hvad vi ser er kun Brudstykker, og det, som skal samle dem, den Strindbergske Stemning, kan vore Skuespillere ikke give. Kun Hr. Johannes Poulsen har den vilde Fart i sit Blod, som tillader ham at gengive den Strindbergske Uro, Fortvivlelse, ubeherskede og umotiverede Svingning mellem Had og Kærlighed. Og Resultatet bliver da Forbløffelse, Usikkerhed og tilsidst Ligegyldighed. Ligegyldighed — det værste, der kan hændes et Teater. Dobbelt rammende i et Øjeblik, hvor alle teaterinteresserede har de Strindbergske Skuespilleres Fremstillinger levende i deres Erindring, thi nu véd vi jo, hvad en Strindberg-forestilling kan være.

Og det i det Øjeblik, hvor det danske Teater ikke er saaledes befæstet, at det kan vove Eksperimenter. Kender det kongelige Teaters ledende Mænd da ikke sine Skuespillere? Først giver man dem den Opgave at fremstille Danskere, der under Indiens Sol hides til et Overmaal af Lidenskab, saa byder man dem de vildeste Optrin af den svenske Historie i Strindbergs Gengivelse — man skulde ellers tro, at det selv under normale Forhold var svært nok at føre et dansk Teater igennem i Øjeblikket, hvor en aarelang daarlig Ledelse, Skatter og svigtende Disciplin hviler over det som en Mare.

Det er lidet fristende at gennemgaa Stykket og Spillet. Det er for sent nu — baade for Publikum og Skuespillere, thi der er næppe Mulighed for, at „Gustav Wasa“ vil rejse sig igen. Men et Par Ord om den forgæves Kamp vil give et Indtryk af, hvorfor det maatte gaa, som det gik. Første Akt er den lettest spillelige, den er skrevet med en fremragende dramatisk Sans og kan forstaaes uden Forudsætninger. Det er i Stuen hos den velstaaende Bjærgmand Maans Nilsson i Aspeboda, Kongen er i Nærheden, man venter hans Besøg i den smykkede Stue, thi Kongen er Maans Nilssons Ven. Alt det ydre er fortrinligt, Stuen, Udstyret, Udsigten gennem Vinduet. Fru Sigrid Neiiendam, der spiller Maans Nilssons gamle Hustru, er udmærket maskeret, gammel, slidt, men dog viljestærk og truende, hun siger sine Repliker med Vægt og Poesi. Kongen nærmer sig, men han kommer ikke, Trommerne lyder truende og dæmpet, Kirkeklokkerne ringer, de haarde, tapre Bjærgmænd søger hen til deres Fører, de aner Uraad, deres Sind er i Oprør. Saa kommer Kongens Sendebud, omgivet af Vagt

træder den kloge, koldt retfærdige Olaus Petri ind, fulgt af den gamle Raadsherre fra Lübeck, der raader over Landets Pengekasse og kun tænker paa den. Og Bjærgmændene tvinges Skridt for Skridt til at udlevere deres Hemmeligheder, til at bøje sig under Kongens Magt, nogle af dem sendes bort til Henrettelse, andre tages under Bevogtning, Rædslen stiger og stiger i den lave Stue, der var smykket til Fest.

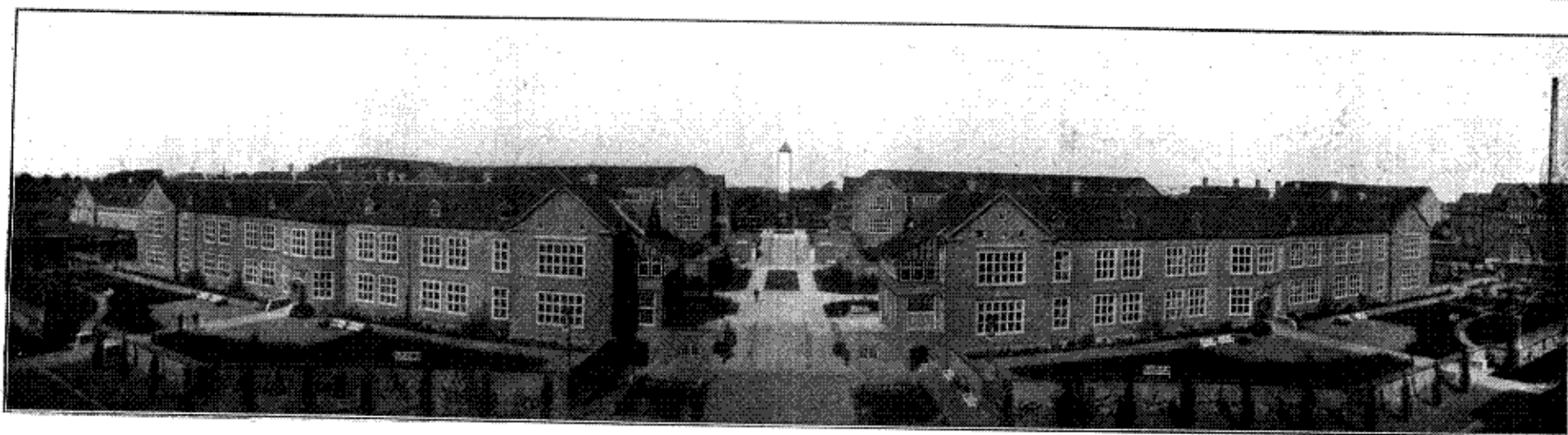
Det kan spilles, saa Tilskuerne sidder aandeløse. Men naar Bjærgmændene fremstilles af Hr. Axel Madsen, Hr. P. Andersen, Hr. Conradsen, Hr. Ottesen, Hr. Schyberg; naar Olaus Petri er givet til Hr. Cajus Bruun, denne dygtige Fremstiller af Lystspilroller, og naar Hr. Jerndorff som Lübeckeren næsten ikke har en Replik, saa faar man rigelig Tid til at drage Aande, og der er ikke et Øjeblik, hvor man ikke føler, at man er paa Komædie. Vi har erfaret det: Strindberg kan kun spilles af lutter udmærkede Skuespillere.

Hr. Johannes Poulsen er nævnt. Han spiller Prins Erik, Epileptikeren, Svirebroderen, i Fortvivlelse og Galskab styrtende mod sit Fordærv, snart pralende, snart ynkelig, indtil hans Liv pludselig forvandles, da han paa Torvet møder Blomsterpigen Karin Maansdatter og for første Gang føler, at han elskes. Det er Stykkets vanskeligste Rolle. Denne forrykte Dreng, der skifter Sind med Minutterne, og som hæsli, degenereret, forsødt pludselig skal smile af ung, forborgnen Lykke — „hvor vilde han dog gerne tale om sin Hemmelighed!“ lyder en af Dronningens skønne Repliker om ham — denne ægte Strindbergske Skitse maa der en Mesterhaand til at drage op i stærke, tydelige Linjer. Hr. Poulsen kan det. Det hele er der. Dristigere, stærkere end nogen anden dansk Skuespiller turde vove det. Men han har kun Hr. Neiiendam at spille med, og endda er denne mere sikker end fantasifuld som Göran Persson, der er Prinsens Sekretær og Svirebroder. De øvrige, Hr. Poulsen spiller med, er Hr. Reumert, der som den unge Jøde ikke har formaaet andet end at gentage sine to Sukces'er fra „Indenfor Murene“ og som Penneskæft i „Peer Gynt“, hvilket giver en ganske ubegribelig Blanding, Hr. Liebman, der burde have fejret sin Genkomst til Teatret i en anden Rolle end den ham fjærne Kong Gustav, hvis Ydre og første Tilsynekomst han gengiver glimrende, men hvis skiftende Stemninger han gemmer bag sit store Skæg, og endelig Frk. Houlberg, der har den Opgave at fremstille Karin — Repliker har hun næsten ikke —, hvilket kun kan gøres af en Skuespillerinde, der har den ejendommelige blonde Skønhed, Styrke og Blidhed, som kun findes hos ganske unge svenske Kvinder. Men Frk. Houlberg ejer netop den københavnske Ynde og det lidt bevidste Skælmeri, der er akkurat det modtatte af Karin.

Saaledes maatte da Sammenspillet briste, og det, som virkelig var Kunst, fik ingen Baggrund. Hvad der blev tilbage var kun Smaating, som ikke kunde forandre Stykkets Skæbne: Fru Blads og Fru Jonna Neiiendams kloge Spil som Dronningen og Kongens Svigermoder, Fru Kirkeby, der viste en fin og indtagende Skikkelse som den lille Kælderpige, Hr. V. Møller, der reddede Slutningsscenen ved en dristig gennemført Fremstilling af en fuld Krigsmand — en Opgave, der kan faa En til at gyse paa Skuespillerens Vegne, naar man læser Stykket.

Det kgl. Teater burde have forskaanet Strindberg, sine Skuespillere og sit Publikum for denne Forestilling.

P. L.

PANORAMABILLEDE AF BISPEBJERG HOSPITAL.

Taget med roterende Objektiv, hvilket bevirker Billedetsejendommelige Fortegning